

**DORIS
LESSING
Η ΚΑΛΗ
ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΣΣΑ**

Μετάφραση: Έφη Τσιρώνη

διόπτρα

Το σπίτι ήταν αρκετά μέσα από τον πολύβουο κεντρικό δρόμο, στο κέντρο ενός οικοπέδου που έμοιαζε με χωματερή. Μεγάλο σπίτι. Γερό. Μαύρες πλάκες ήταν γωνιασμένες κατά μήκος της υδροροής και στο κενό που υπήρχε κοντά στη βάση της μεγάλης καμινάδας μπήκε ένα πουλί, ανεμίζοντας ένα κομμάτι χορτάρι κάμποσες φορές το μέγεθός του.

«Μάλλον του 1910», είπε η Άλις. «Κοίτα πόσο χοντροί είναι οι τοίχοι». Αυτό μπορούσες να το δεις μέσα από το σπασμένο παράθυρο ακριβώς από πάνω τους, στον πρώτο όροφο. Η Άλις δεν πήρε απάντηση, παρ' όλ' αυτά, κατέβασε από τους ώμους της το σακιδιό της και το άφησε να πέσει πάνω στο ζωντανό χαλί από νιόβγαλτες τσουκνίδες που προσπαθούσαν να υπερκαλύψουν τα σκουριασμένα κονσερβοκούτια και τα πλαστικά ποτήρια. Έκανε ένα βήμα πίσω για να δει καλύτερα τη στέγη και η κίνηση έφερε στο οπτικό πεδίο της τον Τζάσπερ. Όπως το περίμενε, το ύφος του πρόδιδε απροκάλυπτη κριτική διάθεση. Όσο για εκείνη, δεν χρειαζόταν να της πει κανείς πως είχε το δικό της ύφος, το οποίο ο Τζάσπερ συνήθιζε να χαρακτηρίζει «χαζό». «Κόφ' το», τη διέταξε. Το χέρι του τινάχτηκε προς το μέρος της και τα δάχτυλά του έκλεισαν γύρω από τον καρπό της σε μια οδυνηρή, όλο κόκαλο λαβή. Η Άλις τον κοίταξε, όχι αντιδραστικά αλλά με σιγουριά. «Αναρωτιέμαι αν θα μας δεχτούν», είπε. Η απάντηση που έδωσε ο Τζάσπερ ήταν η απολύτως αναμενόμενη: «Το θέμα είναι αν θα τους δεχτούμε εμείς».

Η Άλις είχε περάσει το τεστ, είχε αντέξει αυτόν τον οξύ πόνο,

και ο Τζάσπερ άφησε τον καρπό της και προχώρησε προς την πόρτα. Ήταν μια γερή, σίγουρη για τον εαυτό της εξώπορτα, σ' έναν μικρό παράδρομο γεμάτο προαστιακούς κήπους και παρόμοια με τούτο εδώ, άνετα σπίτια. Σπίτια που δεν τους έλειπαν κεραμίδια από τη σκεπή και τζάμια από τα παράθυρα.

«Γιατί, γιατί, γιατί;» ρώτησε θυμωμένα η Άλις, μάλλον απευθύνοντας την ερώτηση σε αυτό καθαυτό το σύμπαν, με την καρδιά της γεμάτη πόνο για το απλόχωρο, όμορφο σπίτι που δεν είχε αγαπηθεί. Τράβηξε από το λουρί το σακιδιό της και πήγε κοντά στον Τζάσπερ.

«Για το κέρδος, φυσικά», είπε εκείνος και πάτησε το κουμπί του κουδουνιού, που δεν χτύπησε. Ο Τζάσπερ έδωσε μια δυνατή σπρωξιά στην πόρτα και μπήκαν σ' ένα μεγάλο, όλο σκιές χολ, απ' όπου απότομα σκαλοπάτια ανέβαιναν επάνω, έστριβαν σ' ένα φαρδύ κεφαλόσκαλο κι ύστερα χάνονταν στο σκοτάδι. Το σκηνικό φωτιζόταν από μια λάμπα θυέλλης ακουμπισμένη σε μια γωνιά στο πάτωμα. Ένας σιγανός τυμπανισμός ακουγόταν από κάποιο κοντινό δωμάτιο και ο Τζάσπερ πήγε στην πόρτα του και την άνοιξε κι αυτή με μια σπρωξιά. Τα παράθυρα του δωματίου ήταν καλυμμένα με κουβέρτες που δεν άφηναν να περάσει ούτε μια χαραμάδα φωτός. Ένας μαύρος νεαρός σήκωσε το κεφάλι από την ντραμς του και τους κοίταξε. Τα μάτια και τα δόντια του έλαμπαν στο φως των κεριών. «Γεια», είπε, με τα χέρια και τα πόδια του επί το έργον, έτσι που να δίνει την εντύπωση ότι χόρευε καθιστός, ή ότι χτυπιόταν φτιάχνοντας σώμα πάνω σε κάποιο μηχανήμα γυμναστικής.

Ο γελαστός, πρόσχαρος μαύρος νεαρός, που έμοιαζε με διαφήμιση για ελκυστικές διακοπές στην Καραϊβική, έθεσε σε συναγερό το αισθητήριο ειλικρίνειας της Άλις, κάνοντάς τη να κρατήσει μια μικρή νοερή σημείωση γι' αυτή την πρώτη εντύπωση του άγχους, ή ακόμα και της θλίψης, που είχε αποκομίσει

από τον νέο άντρα, το πραγματικό μήνυμα, δηλαδή, που είχαν λάβει οι νευροδιαβιβαστές της. Έπιασε τον εαυτό της να θέλει να του πει: «Όλα θα πάνε καλά, μια χαρά, μην αγχώνεσαι, μην ανησυχείς!». Στο μεταξύ, όμως, ο Τζάσπερ πρόβαλλε τις απαιτήσεις του. «Πού είναι ο Μπερτ;» ρωτούσε κοφτά.

Ο νεαρός ανασήκωσε τους ώμους, χαλαρά, εξακολουθώντας να χαμογελάει και χωρίς να σταματήσει ούτε για μια στιγμή την ενεργητική επίθεσή του στα τύμπανα. Η δυνατή λαβή του Τζάσπερ στο μπράτσο της Άλις την έβγαλε από το δωμάτιο πίσω στο χολ. «Μυρίζει άσχημα εδώ μέσα», του είπε.

«Ε, φαντάζομαι», είπε ο Τζάσπερ, με τον αδέξια εξευμενιστικό τρόπο που η Άλις ήξερε ότι για εκείνον ήταν ένδειξη αγάπης, «ότι εσύ θα το διορθώσεις αυτό».

Η Άλις έσπευσε να εκμεταλλευτεί το πλεονέκτημά της. «Μην ξεχνάς ότι ζούσες στα πούπουλα τα τελευταία τέσσερα χρόνια. Δεν θα σου φανεί εύκολο έπειτα απ' όλες εκείνες τις ανέσεις».

«Μη με ξαναπείς “καλοπερασάκια”», της απάντησε και την κλότσησε στον αστράγαλο. Όχι πολύ δυνατά, αλλά αρκετά για να την πονέσει.

Αυτή τη φορά, η Άλις μπήκε μπροστά και άνοιξε μια πόρτα που της έδινε την εντύπωση ότι έβγαζε στην κουζίνα. Το φως που έπεσε στο δωμάτιο αποκάλυψε την εγκατάλειψη. Κι ακόμα χειρότερα, τον κίνδυνο: η Άλις είδε ξεριζωμένα καλώδια του ηλεκτρικού να κρέμονται από τον τοίχο με τις άκρες τους γυμνές. Η μαγειρική εστία είχε τραβηχτεί από τη θέση της και πεταχτεί με το πλάι στο πάτωμα. Τα σπασμένα παράθυρα άφηναν τη βροχή να μπαίνει και το νερό έφτιαχνε λιμνούλες παντού. Στο δάπεδο ήταν πεσμένο ένα ψόφιο πουλί. Το πτώμα βρομούσε. Η Άλις έβαλε τα κλάματα. Ήταν δάκρυα γνήσιας οργής. «Οι σκατάδες», βλαστήμησε. «Οι βρομεροί, οι γαμημένοι, οι τρισάθλιοι φασίστες».

Ήξεραν ήδη ότι, για να αποτρέψει τους καταληψίες, το Δημοτικό Συμβούλιο είχε στείλει εργάτες να καταστήσουν το σπίτι μη κατοικήσιμο. «Ούτε καν τα καλώδια δεν κοίταξαν να ασφαλίσουν. Ούτε καν...» Αίφνης ενεργοποιημένη, η Άλις βγήκε από την κουζίνα κι άρχισε να πηγαινοέρχεται ανοίγοντας πόρτες. Δύο τουαλέτες σ' αυτόν τον όροφο, οι λεκάνες τους γεμάτες τσιμέντο.

Η Άλις βλαστημούσε ασταμάτητα, με τα δάκρυα να τρέχουν ποτάμι στα μάγουλά της. «Οι σκατάδες, τα γουρούνια, τα βρομερά και τρισάθλια φασιστόμουτρα, τα καθοίκια...» Ήταν γεμάτη από την ενέργεια του μίσους. Και απορούσε επίσης, γιατί ποτέ της δεν είχε μπορέσει να πιστέψει, να το πιστέψει *πραγματικά*, ότι υπήρχε άνθρωπος, και ειδικά άνθρωπος της εργατικής τάξης, που θα μπορούσε να υπακούσει στην εντολή να μακελέψει ένα σπίτι. Σ' εκείνη την αιωνίως απορημένη, αθώα γωνιά του μυαλού της άρχισε ο διάλογος που ο Τζάσπερ δεν είχε ακούσει ποτέ επειδή ποτέ του δεν θα τον είχε εγκρίνει: Μα είναι *άνθρωποι, άνθρωποι* το έκαναν αυτό. Για να εμποδίσουν άλλους ανθρώπους να ζήσουν. Δεν το πιστεύω. *Ποιοι* μπορεί να είναι; *Πώς* μπορεί να είναι; Εγώ δεν γνώρισα ποτέ μου κάποιον που θα μπορούσε να κάνει τέτοιο πράγμα. Κι όμως, πρέπει να είναι άνθρωποι σαν τον Λεν και τον Μπομπ και τον Μπιλ, *φίλοι*. Αυτοί το έκαναν. Αυτοί ήρθαν και τσιμέντωσαν τις λεκάνες στις τουαλέτες, ξήλωσαν όλα τα καλώδια και μπλόκαραν τις παροχές του φυσικού αερίου.

Ο Τζάσπερ στεκόταν και την παρακολουθούσε. Ήταν ευχαριστημένος. Αυτή η μανιασμένη ενέργεια είχε εξαφανίσει το *ύφος της*, την έκφραση που τόσο πολύ σχαινόταν να τη βλέπει να παίρνει, φουντώνοντάς τη, κάνοντάς τη να γυαλίζει κατακόκκινη, λες και όχι μόνο το πρόσωπό της αλλά και το σώμα της φούσκωνε από δάκρυα οργής που ξεχείλιζαν από κάθε πόρο του.

Χωρίς να του πει τίποτα, η Άλις ανέβηκε τρέχοντας τις σκάλες,

κι εκείνος την ακολούθησε αργά, ακούγοντάς τη ν' ανοιγοκλείνει με φόρα και πάταγο τις πόρτες. Στο κεφαλόσκαλο του πρώτου ορόφου, στάθηκαν και άφησαν το βλέμμα τους να περιπλανηθεί σε τάξη και όχι σε χάος. Εδώ, κάθε δωμάτιο είχε υπνόσακους, έναν, δύο, ή και τρεις, και ήταν εξοπλισμένο με κεριά ή λάμπες θυέλλης. Ακόμα και καρέκλες είχαν, με μικρά τραπέζια τοποθετημένα δίπλα τους. Βιβλία. Εφημερίδες. Αλλά κανέναν μέσα.

Η μυρωδιά σ' αυτόν τον όροφο ήταν έντονη. Ερχόταν από το πάνω πάτωμα. Πιο αργά τώρα, ανέβηκαν πατώντας σε γενναιόδωρα, φαρδιά σκαλοπάτια, και δεν άργησαν να δεχτούν την επίθεση μιας μπόχας που έκανε τον Τζάσπερ ν' αναουλιάζει για μια στιγμή. Το πρόσωπο της Άλις ήταν αυστηρό και περήφανο. Άνοιξε απότομα μια πόρτα αποκαλύπτοντας ένα σκηνικό με πλαστικούς, ξέχειλους από κόπρινα κουβάδες. Αυτό το δωμάτιο, ωστόσο, είχε θεωρηθεί επαρκώς γεμάτο, κι έτσι αυτοί που είχαν αφήσει εδώ τα περιττώματά τους είχαν αρχίσει την αποθήκευση στο επόμενο. Καμιά δεκαριά κόκκινοι, κίτρινοι και πορτοκαλιοί κουβάδες ήταν τοποθετημένοι στη σειρά, περιμένοντας κάποιος να τους αδειάσει.

Υπήρχαν κι άλλα δωμάτια σ' αυτόν τον όροφο, κανένα όμως δεν χρησιμοποιούνταν, η μυρωδιά παραήταν δυνατή.

Η Άλις και ο Τζάσπερ άρχισαν να κατεβαίνουν τη σκάλα σιωπηλοί, κοιτάζοντας πού πατούσαν, γιατί παντού υπήρχαν σκουπίδια και το φως που έμπαινε από τα βρόμικα παράθυρα ήταν πολύ αχνό.

«Δεν είμαστε εδώ», είπε ο Τζάσπερ, προλαβαίνοντάς τη, «για να περάσουμε άνετα. Δεν είμαστε εδώ γι' αυτό».

«Δεν καταλαβαίνω πώς είναι δυνατόν να επιλέγεις να ζήσεις έτσι. Όχι όταν είναι τόσο εύκολο να μην το κάνεις».

Τώρα η φωνή της ακουγόταν ξεψυχισμένη, ουδέτερη, με τη φλόγα της οργής σβησμένη.

Η Άλις έβλεπε ότι ο Τζάσπερ ετοιμαζόταν να αποδυθεί σε έναν φιλιππικό περί των μπουρζουάδικων τάσεών της, εκείνη τη στιγμή όμως η εξώπορτα άνοιξε και κόντρα στο φως του ήλιου διαγράφηκε μια μορφή που θύμιζε στρατιώτη.

«Μπερτ!» φώναξε ο Τζάσπερ κι έτρεξε κάτω, κατεβαίνοντας τρία τρία τα υπόλοιπα σκαλιά. «Εγώ είμαι, Μπερτ, ο Τζάσπερ...»

Ακούγοντας αυτή την πρόσχαρη φωνή του, η Άλις σκέφτηκε μητρικά ότι είχε τη ρίζα της στον μαλάκα τον πατέρα του· αυτός ο συνειρμός όμως ήταν πέρα για πέρα ιδιωτικός και πάντοτε έμενε έτσι, μιας και ο Τζάσπερ δεν της έδινε το δικαίωμα να κάνει τέτοιες σκέψεις.

«Τζάσπερ», είπε ο Μπερτ, αναγνωρίζοντας την παρουσία του, κι ύστερα γύρισε και κοίταξε εκείνη, προσπαθώντας να διακρίνει το πρόσωπό της στο μισοσκοτάδο.

«Η Άλις... σου έχω πει», είπε ο Τζάσπερ.

«Συντρόφισσα Άλις», είπε ο Μπερτ. Η φωνή του ήταν κοφτή, αυστηρή και αυθεντική, μια φωνή που ακολουθούσε ευλαβικά τα επαναστατικά πρότυπα, και η φωνή του Τζάσπερ έσπευσε αντανakλαστικά να συμβαδίσει. «Μόλις ήρθαμε», είπε. «Δεν βρήκαμε κανέναν για να δώσουμε αναφορά».

«Μιλήσαμε σ' εκείνον εκεί μέσα», είπε η Άλις φτάνοντας δίπλα τους και δείχνοντας το δωμάτιο απ' όπου ερχόταν ο απαλός τυμπανισμός.

«Α, τον Τζιμ», είπε απαξιωτικά ο Μπερτ. Πήγε με μεγάλες δρασκελιές προς ένα δωμάτιο του ισογείου που ο Τζάσπερ και η Άλις δεν είχαν κοιτάξει, άνοιξε την πόρτα κλοτσώντας τη, μιας και το πόμολο έλειπε, και μπήκε μέσα χωρίς να γυρίσει να βεβαιωθεί αν οι δυο τους τον ακολουθούσαν.

Αυτό το δωμάτιο ήταν ό,τι κοντινότερο στο φυσιολογικό είχαν δει ως τώρα. Με την πόρτα κλειστή, θα μπορούσες να πιστέψεις ότι ήταν το καθιστικό ενός συνηθισμένου σπιτιού,

αν και τα πάντα εκεί μέσα –πολυθρόνες, ένας καναπές, το χαλί– ήταν φθαρμένα. Η άσχημη μυρωδιά ήταν σχεδόν κλεισμένη έξω, η Άλις όμως είχε την εντύπωση ότι μια αόρατη μεμβράνη μόχας ήταν κολλημένη στα πάντα, κι ότι θα την ένιωθε να κολλάει και στα δάχτυλά της αν άγγιζε το παραμικρό.

Ο Μπερτ στεκόταν στητός, ελαφρώς γερμένος προς τα εμπρός, με τα χέρια χαλαρά, κοιτάζοντάς την. Δεν την έβλεπε όμως, αυτό η Άλις το ήξερε. Ήταν ένας μελαχρινός, λεπτός νέος άντρας, είκοσι οχτώ-τριάντα χρόνων. Το πρόσωπό του κάλυπταν μαύρα γυαλιστερά γένια και τα σκούρα μάτια του, μαζί με το κόκκινο στόμα και τα άσπρα δόντια του, έλαμπαν μέσα από αυτή την εντυπωσιακή γενειάδα. Φορούσε ένα καινούριο, ακόμη άκαμπτο από την αχρησία, σκούρο μπλουζίν κι ένα σκούρο μπλε μπουφάν, κουμπωμένο, καθαρό και καθωσπρέπει. Ο Τζάσπερ φορούσε γαλάζιο λινό παντελόνι και ριγέ ναυτικό μπλουζάκι· η Άλις όμως ήξερε ότι σύντομα θα ήταν κι αυτός ντυμένος με ρούχα σαν του Μπερτ, αμφίεση η οποία στην πραγματικότητα ήταν και η συνηθισμένη του. Αυτά που φορούσε τώρα ήταν απλώς μια παροδική τρέλα, αποτέλεσμα κάποιας περαστικής επιρροής.

Η Άλις ήξερε ότι τώρα οι δύο άντρες θα κουβέντιαζαν χωρίς να ασχολούνται μαζί της, κι έτσι βάλθηκε να προασπίσει τα συμφέροντά της ενώ κοίταζε έξω από το τρίψατσο παράθυρο, στον κήπο, όπου σκουπίδια κάθε είδους έφταναν ως τα περβάζια. Σπουργίτια είχαν πιάσει δουλειά στους σωρούς, ξύνοντας και σκάβοντας. Ένα κοτσύφι καθόταν πάνω σε μια χάρτινη συσκευασία από γάλα και την κοίταζε. Πιο πίσω από τα πουλιά, η Άλις είδε μια αδύνατη γάτα κουλουριασμένη κάτω από μια ορτανσία που είχε μόλις πετάξει το καινούριο πράσινο φύλλωμά της, ενώ τις άκρες της στόλιζαν μικροσκοπικές κορόνες ροζ και γαλάζιου, τα μελλοντικά άνθη της. Όπως την

κοίταζε εκείνη, έτσι την παρακολουθούσε και η γάτα, με φωτεινά, λιμασμένα μάτια.

Ο Μπερτ πήρε από ένα ράφι ένα θερμός σε μέγεθος κουβά και τρεις κούπες.

«Α, ώστε έχετε ρεύμα;»

«Όχι. Ένας σύντροφος από τον διπλανό δρόμο μού το γεμίζει κάθε πρωί», απάντησε.

Παρακολουθώντας με τη μισή της προσοχή τη σκηνή που εκτυλισσόταν στο καθιστικό, η Άλις είδε τον Τζάσπερ να μην μπορεί να πάρει τα μάτια του από το θερμός και το σερβίρισμα του καφέ. Ήξερε ότι πεινούσε. Εξαιτίας του καβγά με τη μητέρα της και της οργισμένης αποχώρησής τους από το σπίτι, δεν είχε φάει πρωινό. Και ούτε είχε προλάβει να πει τον καφέ που η ίδια του είχε ανεβάσει προηγουμένως. Σκεπτόμενη πως αυτή ήταν η προμήθεια σε καφέ του Μπερτ για όλη την ημέρα, έδειξε με μια χειρονομία ότι ήθελε μόνο μισή κούπα. Και μισή κούπα της δόθηκε, ακριβώς όπως το είχε υποδείξει.

Ο Τζάσπερ άδειασε μονορούφι τη δική του κι ύστερα κάθισε κοιτάζοντας το θερμός, θέλοντας κι άλλο. Ο Μπερτ δεν το πρόσεξε.

«Η κατάσταση έχει αλλάξει», άρχισε ο Μπερτ, λες και επρόκειτο για τη συνέχεια κάποιας άλλης συζήτησης που είχε λάβει χώρα σε μια προηγούμενη συνάντηση. «Όπως αποδείχτηκε, η ανάλυσή μου ήταν εσφαλμένη. Υποτίμησα την πολιτική ωριμότητα των στελεχών. Όταν έθεσα το θέμα σε ψηφοφορία, οι μισοί ψήφισαν κατά κι ύστερα τα μάζεψαν κι έφυγαν αποδώ».

«Στα τσακίδια», είπε ο Τζάσπερ. «Έτσι κι αλλιώς θα αποδεικνύονταν αναξιόπιστοι».

«Ακριβώς».

«Ποιο ήταν το θέμα;» ρώτησε η Άλις. Χρησιμοποίησε τη «συνεδριακή» φωνή της, γιατί είχε μάθει ότι τη βοηθούσε να τα

βγάζει πέρα. Στα δικά της αφτιά ακουγόταν ψεύτικη και ψυχρή, και πάντα την έκανε να ντρέπεται· εξαιτίας της προσπάθειας που χρειαζόταν να καταβάλλει για να την επιστρατεύει, ακουγόταν στους άλλους από αδιάφορη έως αφηρημένη. Όμως τώρα, τα μάτια της παρατηρούσαν με σταθερότητα, ακόμα και με αυστηρότητα, τη σκηνή που εκτυλισσόταν μπροστά της: τον Μπερτ να την κοιτάζει, ή μάλλον να σκέφτεται κοιτάζοντάς την αυτό που είχε πει· τον Τζάσπερ να κοιτάζει το θερμός. Ξαφνικά, εκείνος δεν μπόρεσε να συγκρατηθεί άλλο κι άπλωσε το χέρι στο δοχείο. «Συγγνώμη», είπε ο Μπερτ και το έσπρωξε προς το μέρος του.

«Ξέρεις ποιο ήταν το θέμα», είπε ξινισμένα ο Τζάσπερ. «Σου είπα. Θα προσχωρήσουμε στον IRA».

«Έννοείς», είπε η Άλις, «ότι ψηφίσατε για το αν θα προσχωρήσουμε στον IRA;» Είχε ακουστεί ξέπνοη: ο Μπερτ το εξέλαβε ως φόβο.

«Τα 'καναν πάνω τους από τον φόβο», είπε με αδιαμφισβήτητη, ψυχρή περιφρόνηση. «Σαν τα ποντίκια λάκισαν».

«Τι ακριβώς τέθηκε σε ψηφοφορία;» επέμεινε η Άλις.

«Το αν η ομάδα μας», είπε έπειτα από μια παύση ο Μπερτ, «θα πρέπει να προσεγγίσει την ηγεσία του IRA και να προσφέρει τις υπηρεσίες της ως αυτοτελής οργάνωση με βάση την Αγγλία».

Η προσπάθεια που χρειάστηκε να καταβάλει η Άλις για να πιστέψει και να χωνέψει αυτό που μόλις είχε ακούσει φάνηκε στο ύφος της. «Μα ο Τζάσπερ μου είπε ότι αυτό το σπίτι ήταν της Κεντρικής Κομμουνιστικής Ένωσης», είπε.

«Σωστά. Αυτή είναι μια κατάληψη της ΚΚΕ».

«Μα αποφάσισε η ηγεσία της ΚΚΕ να προσφέρει τις υπηρεσίες ολόκληρης της Ένωσης στον IRA; Δεν καταλαβαίνω», είπε με σφοδρότητα, καθόλου με την «πολιτική» φωνή της, και ο

Μπερτ απάντησε μ' ένα ξερό «όχι», έχοντας έρθει, όπως μπορούσε να δει πολύ καθαρά η Άλις, σε δύσκολη θέση.

«Τότε, πώς μπορεί ένα *παράρτημα* της ΚΚΕ να τους προσφέρει τις υπηρεσίες του;»

Προσέχοντας ότι ο Τζάσπερ προσπαθούσε να πιάσει το βλέμμα του Μπερτ θέλοντας να του πει με τα μάτια να μην της δίνει σημασία, η Άλις έσπευσε να τον προλάβει. «Δεν βγαίνει νόημα», είπε.

«Κατά κάποιον τρόπο έχεις δίκιο», παραδέχτηκε ο Μπερτ. «Αυτό συζητήθηκε, και συμφωνήθηκε ότι ενώ η προσέγγιση δεν θα μπορούσε να γίνει από κάποια ομάδα της ΚΚΕ, μέλη μιας ομάδας της Ένωσης θα μπορούσαν παρ' όλ' αυτά να κάνουν την προσέγγιση ως μεμονωμένα άτομα με κοινό προσανατολισμό».

«Μα...» Η Άλις έχασε το ενδιαφέρον της. Άντε πάλι, σκεφτόταν. Τα ίδια μαγειρέματα όπως πάντα. Έστρεψε ξανά την προσοχή της στον σωρό των σκουπιδιών, ούτε δυο μέτρα μακριά από το βρόμικο τζάμι. Το κοτσούφι είχε φύγει. Η κακομοίρα η γάτα οσμιζόταν την περίμετρο του σωρού, εκεί όπου τριγύριζαν οι μύγες.

«Τι τρώτε εδώ;» ρώτησε τον Μπερτ.

«Έτοιμα - πηγαίνουμε και τα παίρνουμε».

«Αυτά τα σκουπίδια είναι υγειονομικός κίνδυνος. Σίγουρα έχουν μαζευτεί ποντίκια».

«Έτσι είπε και η αστυνομία».

«Πέρασαν;»

«Εδώ ήταν χθες το βράδυ».

«Α, μάλιστα, γι' αυτό έφυγαν οι άλλοι».

«Όχι», είπε ο Μπερτ. «Έφυγαν επειδή τους πήγε τρεις και πέντε. Για τον IRA».

«Τι είπε η αστυνομία;»

«Μας έδωσαν τέσσερις μέρες διορία για να φύγουμε».

«Γιατί δεν πάμε στο Δημοτικό Συμβούλιο;» είπε η Άλις, εκνευρισμένα και οξύτονα και, καθώς ο Τζάσπερ έλεγε «Α, να την που άρχισε πάλι τα ίδια», η πόρτα άνοιξε και μπήκε μέσα μια νέα γυναίκα. Είχε κοντά, λαμπερά μαύρα μαλλιά, αριστοτεχνικά κουρεμένα, έξυπνα μαύρα μάτια, κόκκινα χείλη, καθαρό, λευκό δέρμα. Ήταν λείο και σφιχτό, σαν φρέσκο κεράσι. Κοίταξε προσεκτικά τον Μπερτ, τον Τζάσπερ και την Άλις, και η Άλις κατάλαβε ότι είχε μπει στο μικροσκόπιο της.

«Είμαι η Πατ», είπε η κοπέλα. «Ο Μπερτ μου είπε για σας τους δυο». Κι ύστερα: «Αδέλφια είστε;».

«Όχι, δεν είμαστε αδέλφια!» της πέταξε προσβεβλημένος ο Τζάσπερ.

Της Άλις όμως της άρεσε όταν ο κόσμος έκανε αυτό το λάθος, κι έτσι είπε: «Είναι πολλοί αυτοί που μας περνάνε για αδελφό και αδελφή».

Η Πατ τους περιεργάστηκε ξανά. Ο Τζάσπερ ένιωσε άβολα και γύρισε από την άλλη μεριά, χώνοντας τα χέρια στις τσέπες του μπουφάν του, σαν να ήθελε να φανεί αδιάφορος ενόψει μιας επικείμενης επίθεσης.

Ήταν κι οι δυο τους ξανθοί, με κοκκινωπές ανταύγειες σε μαλλιά που ολοφάνερα είχαν τάσεις κατσαρώματος. Του Τζάσπερ ήταν κομμένα πολύ κοντά· της Άλις ήταν κοντά και πυκνά και βολικά στο χτένισμα. Τα κούρευε μόνη της. Είχαν και οι δύο ροδαλό δέρμα με φακίδες. Τα μικρά γαλάζια μάτια του Τζάσπερ ήταν βυθισμένα σε στρογγυλές λευκές κόγχες, γεγονός που του έδινε έναν αέρα αγγελικής ανυποκρισίας. Ήταν πολύ αδύνατος και ντυνόταν με πολύ εφαρμοστά ρούχα. Η Άλις ήταν ψωμωμένη, και η μορφή της έδινε την εντύπωση άπλαστου ζυμαριού. Μερικές φορές, τα δωδεκάχρονα, ακόμα και τα δεκατριάχρονα κορίτσια, λίγο προτού φωτιστούν από την εφηβεία, έχουν την εμφάνιση που θα έχουν στη μέση ηλικία. Μια παρέα γυναικών

στέκεται σε μια αποβάθρα του μετρό. Μεσήλικες γυναίκες, με τσάντες για ψώνια, που κουτσομπολεύουν. Σίγουρα πολύ κοντές γυναίκες – ναι; Όχι, είναι μια παρέα δωδεκάχρονων κοριτσιών. Σαραντά χρόνια γυναικείας υπόστασης θα κοχλάσουν και θα εξατμιστούν μέσα τους αφήνοντάς τες όπως είναι τώρα, παχουλές και επιφυλακτικές, φλεγόμενες από την επιθυμία να ευχαριστούν τους πάντες. Μερικές φορές η Άλις έδινε την εντύπωση αδέξιου, στρουμπουλού μικρού κοριτσιού, και άλλες μιας πενηντάρας, ποτέ της όμως δεν έδειχνε τα χρόνια της, που ήταν τριάντα έξι. Τώρα ήταν το κορίτσι αυτό που ανταπέδιδε με φιλική περιέργεια το εξεταστικό βλέμμα της Πατ, μέσα από μικρά γκριζογάλανα μάτια, στεφανωμένα από βλεφαρίδες στο ξανθό της άμμου.

«Μάλιστα», είπε η Πατ πηγαίνοντας να σταθεί στο παράθυρο δίπλα στην Άλις. «Το μάθατε ότι αυτή η ευτυχισμένη μικρή κοινότητα πάει για διάλυση;»

Φαινόταν πολύ μεγαλύτερη από την Άλις, αν και ήταν δέκα χρόνια μικρότερη. Της πρόσφερε τσιγάρο, το οποίο η Άλις αρνήθηκε, και κάπνισε το δικό της στερημένα, αδηφάγα.

«Αυτό ακριβώς, πάει για διάλυση, κι εγώ είπα γιατί να μη διαπραγματευτούμε με το Συμβούλιο;»

«Σε άκουσα. Οι υπόλοιποι όμως προτιμούν τη ρομαντική εξαθλίωση».

«Ρομαντική», είπε αδιασμένη η Άλις.

«Πάντως, η διαπραγμάτευση με το Κατεστημένο πάει κόντρα στις αρχές μας», είπε ο Μπερτ.

«Εννοείτε ότι αυτό το κοινόβιο διαλύεται;» είπε ξάφνου ο Τζάσπερ, κι ακούστηκε τόσο πολύ σαν μικρό παιδί που η Άλις έριξε μια γρήγορη ματιά στους άλλους δύο για να δει αν αυτή η παιδιάστικη αντίδραση είχε γίνει αντιληπτή. Είχε γίνει, όντως – από την Πατ, η οποία στεκόταν κρατώντας ανάμεσα στα δάχτυλά της το τσιγάρο της, φέρνοντάς το κοντά στο στόμα της,

απομακρύνοντάς το και ξαναπλησιάζοντάς το, έτσι που να μπορεί να ρουφάει και να φυσάει τον καπνό. Ξανά και ξανά. Κοιτάζοντας τον Τζάσπερ. Κάνοντας τη διάγνωσή της.

«Δεν πάει κόντρα στις δικές μου αρχές», βιάστηκε να πει η Άλις, με την καρδιά της ξέχειλη από εκείνον τον γνώριμο πόνο για τον Τζάσπερ. «Το έχω κάνει».

«Α, ναι;» είπε η Πατ. «Κι εγώ επίσης. Πού;»

«Στο Μπέρμιγχαμ. Εφτά από μας πήγαμε στο Συμβούλιο να διαπραγματευτούμε για ένα σπίτι που είχε ενταχθεί στο πρόγραμμα κατεδαφίσεων. Πληρώσαμε το αέριο και το ρεύμα και το νερό και μείναμε εκεί δεκατρείς μήνες».

«Μπράβο σας».

«Και, πάλι έπειτα από διαπραγμάτευση, έμεινα έξι μήνες σε μια κατάληψη στο Χάλιφαξ. Κι επίσης, όταν σπούδαζα στο Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ, μέναμε καμιά εικοσαριά φοιτητές όλοι μαζί σ' ένα σπίτι. Ξεκίνησε ως κατάληψη, το Συμβούλιο ήρθε σε συμφωνία μαζί μας και το σπίτι κατέληξε να είναι φοιτητική εστία».

Στη διάρκεια αυτής της παράθεσης πληροφοριών, οι δύο άντρες άκουγαν, έχοντας διακόψει τη διαδικασία της ιδιωτικής συνέλευσής τους. Ο Τζάσπερ είχε ξαναγεμίσει την κούπα του με καφέ. Ο Μπερτ έκανε νόημα στην Πατ ότι το θερμός είχε αδειάσει, κι εκείνη κούνησε πέρα δώθε το κεφάλι της, ακούγοντας την Άλις.

«Γιατί να μην πάμε στο Συμβούλιο;» είπε η Άλις, απευθυνόμενη στην Πατ.

«Εγώ θα πήγαινα. Όμως, έτσι κι αλλιώς εγώ φεύγω». Η Άλις είδε τον Μπερτ να τσιτώνει και να κάθεται στη θέση του θυμωμένος και σιωπηλός.

«Σου το είπα χθες βράδυ», είπε η Πατ στον Μπερτ, «ότι θα φύγω».

Η Άλις είχε καταλάβει ότι το θέμα δεν ήταν μόνο πολιτικό. Μια προσωπική σχέση διαλυόταν εξαιτίας μιας πολιτικής διαφοράς! Ήταν κάτι που έκανε όλο της το είναι να επαναστατεί. Τι ανοησία, σκέφτηκε χωρίς να το θέλει, ν' αφήνεις τα πολιτικά να χαλάνε τις προσωπικές σου σχέσεις! Στην πραγματικότητα, δεν ήταν αυτό το πιστεύω της: αν την προκαλούσαν, δεν θα το υποστήριζε. Η αλήθεια όμως ήταν ότι κάτι τέτοιες σκέψεις περνούσαν συχνά από το μυαλό της.

«Τι σκατά περιμένεις;» είπε η Πατ στον Μπερτ, που είχε μισογυρίσει το πρόσωπό του απ' την άλλη. «Κάναμε συνέλευση, μία από τις συνηθισμένες συνελεύσεις μας, και δύο από τους συμμετέχοντες ήταν άσχετοι, άνθρωποι που είχαν έρθει απέξω και για τους οποίους δεν ξέραμε απολύτως τίποτα. Δεν γνωρίζουμε τίποτα για το ζευγάρι που ήρθε την περασμένη εβδομάδα. Και ο Τζιμ ήταν παρών και δεν είναι καν ΚΚΕ. Κι εσύ πρότεινες ξαφνικά να ψηφιστεί αυτή η απόφαση».

«Δεν ήταν ξαφνικά».

«Σε προηγούμενη συνέλευση, είχαμε αποφασίσει να κάνουμε προσωπικές προσεγγίσεις. Να το συζητήσουμε σε ατομικό επίπεδο, προσεκτικά».

Η φωνή της Πατ έσταζε περιφρόνηση. Κοίταζε τον άντρα που κατά πάσα πιθανότητα ήταν εραστής της σαν να κοίταζε σκουπίδι.

«Όπως και να 'χει, εσύ άλλαξες γνώμη», είπε ο Μπερτ, με τα κόκκινα χείλη του να λάμπουν θυμωμένα μέσα από τον λόγγο της γενειάδας του. «Συμφώνησες ότι η στήριξη στον IRA ήταν η μοναδική λογική στάση στο στάδιο που βρισκόμαστε τώρα».

«Είναι η μοναδική ορθή στάση. Η Ιρλανδία είναι στο επίκεντρο της ιμπεριαλιστικής επίθεσης», είπε ο Τζάσπερ.

«Δεν άλλαξα γνώμη», είπε η Πατ. «Αν είναι όμως να συνεργαστώ με τον IRA ή με οποιονδήποτε άλλον, πρέπει να ξέρω με ποιον συνεργάζομαι».

«Εμάς δεν μας ξέρεις», είπε η Άλις, συνειδητοποιώντας μ' έναν οδυνηρό νυγμό ότι εκείνη και ο Τζάσπερ ήταν ένας από τους λόγους του χωρισμού αυτού του ζευγαριού.

«Δεν έχω τίποτα εναντίον σας», είπε η Πατ. «Δεν είναι προσωπικό. Αλλά ναι. Πρωτόμαθα για σας όταν ο Μπερτ είπε ότι γνώρισε τον Τζάσπερ στη διαδήλωση της CND* το Σάββατο. Και υποθέτω ότι δεν είχε καν γνωρίσει εσένα».

«Ναι», είπε η Άλις.

«Ε, τότε λυπάμαι, αλλά δεν είναι τρόπος αυτός να γίνονται τα πράγματα».

«Καταλαβαίνω το σκεπτικό σου», είπε η Άλις.

Σιωπή. Οι δύο νέες γυναίκες έστεκαν μπροστά στο παράθυρο, τυλιγμένες στο αρωματικό σύννεφο καπνού από το τσιγάρο της Πατ. Οι δύο άντρες κάθονταν σε πολυθρόνες, στο κέντρο του δωματίου. Ο ήχος των τυμπάνων του Τζιμ έφτανε απαλός σαν τον ήχο της βροχής από το δωμάτιο στην άλλη μεριά του χολ.

«Πόσοι έχουν μείνει εδώ τώρα;» είπε η Άλις.

Η Πατ δεν απάντησε. «Εφτά, μαζί μ' εσάς τους δύο», είπε εντέλει ο Μπερτ. «Δεν ξέρω για σένα, Πατ», πρόσθεσε.

«Ξέρεις και παραξέρεις», είπε η Πατ, απότομα και ψυχρά.

Τώρα όμως κοιτάζονταν, και η Άλις σκέφτηκε πως δεν θα ήταν εύκολο γι' αυτούς να χωρίσουν. «Αν είναι εφτά», είπε, «τότε, τέσσερις είμαστε τώρα εδώ. Πέντε, αν η Πατ... Πού είναι οι άλλοι δύο; Θέλω τη σύμφωνη γνώμη όλων για να πάω στο Συμβούλιο».

«Οι λεκάνες στις τουαλέτες είναι τσιμεντωμένες. Τα καλώδια του ηλεκτρικού κομμένα. Και, κατά πάσα πιθανότητα, οι σωλήνες σάπιοι», είπε ο Μπερτ σε οξύ, περιφρονητικό τόνο.

---

* Campaign for Nuclear Disarmament: Εκστρατεία για τον Πυρηνικό Αφοπλισμό. (ΣτΜ)

«Δεν είναι δύσκολο να τα φτιάξουμε αυτά», είπε η Άλις. «Το κάναμε στο Μπέρμιγχαμ. Το Συμβούλιο είχε κάνει το σπίτι ρημαδιό. Είχαν ξηλώσει λεκάνες και νιπτήρες. Όλους τους σωλήνες. Είχαν γεμίσει τις μπανιέρες με τσιμέντο. Είχαν ρίξει σωρούς σκουπιδιών σε όλα τα δωμάτια. Τα καθαρίσαμε».

«Και ποιος θα πληρώσει γι' αυτά;» Αυτός ήταν ο Μπερτ.

«Εμείς».

«Με τι;»

«Α, βούλωσέ το πα», είπε η Πατ. «Περισσότερο μας κοστίζει να παίρνουμε φαγητό απέξω και να τρέχουμε αποδώ κι αποκεί ζητιανεύοντας για να πάμε τουαλέτα και να κάνουμε ένα μπάνιο απ' όσα θα δώσουμε για ρεύμα και αέριο».

«Σ' αυτό δεν έχεις άδικο», είπε ο Μπερτ.

«Και θα ξεφορτωθούμε και την μπατσαρία», είπε η Άλις.

Σιωπή. Η Άλις ήξερε ότι υπήρχαν κάποιοι –στους οποίους υποπτευόταν ότι περιλαμβανόταν ο Μπερτ, αλλά όχι η Πατ– που θα λυπόντουσαν μ' αυτό το τελευταίο. Δεν ήταν λίγοι οι σύντροφοι που απολάμβαναν τις αναμετρήσεις με την αστυνομία.

«Ε, ναι, αν είναι να δυναμώσουμε την οργάνωσή μας», είπε αναπάντεχα ο Μπερτ, «καλό θα είναι να μη μας έχουν στο μάτι οι μπάτσοι».

«Ακριβώς», είπε η Πατ. «Όπως το έλεγα».

Σιωπή ξανά. Η Άλις είδε ότι το είχαν αφήσει πάνω της. «Υπάρχει ένα πρόβλημα», είπε. «Σε αυτόν τον δήμο πρέπει να έχεις εγγραφή για το ηλεκτρικό και το αέριο. Ποιοι από μας δουλεύουν;»

«Οι τρεις από τους συντρόφους που έφυγαν χθες βράδυ».

«Σιγά τους συντρόφους!» είπε ο Μπερτ. «Οπορτουμιστές του κερατά – αυτό είναι!»

«Είναι πολύ καλοί, αγνοί κομμουνιστές», είπε η Πατ. «Απλώς τυχαίνει να μη θέλουν να συνεργαστούν με τον IRA».

Ο Μπερτ άρχισε να τραντάζεται από σιωπηλά, θεατρinίστικα γέλια, και ο Τζάσπερ τον μιμήθηκε.

«Άρα λοιπόν, ζούμε όλοι μας με επιδόματα της Πρόνοιας».

«Και άρα, δεν έχει νόημα να πάμε στον δήμο», είπε ο Μπερτ.

Η Άλις δίστασε για μια στιγμή. «Θα μπορούσα να ρωτήσω τη μητέρα μου...» είπε μετά, ζορισμένα.

Μόλις το άκουσε, ο Τζάσπερ ξέσπασε σε τρανταχτά γέλια και γιουχαΐσματα, με το πρόσωπό του να γίνεται κατακόκκινο. «Τη μητέρα της... Γουρούνια αστοί...»

«Σκάσε», είπε η Άλις. «Τέσσερα χρόνια μέναμε με τη μητέρα μου», εξήγησε στους άλλους με μια ψιλή, ελαφρώς ξέπνοη, ισορροπημένη φωνή που ηχούσε στ' αφτιά της ψυχρή και εχθρική. «Τέσσερα χρόνια μάς φιλοξενούσε. Είτε είναι είτε δεν είναι αστή».

«Ρούφα το αίμα των μπουρζουάδων μέχρι την τελευταία του σταγόνα», είπε ο Τζάσπερ. «Πάρ' τους όσο περισσότερα μπορείς. Αυτό είναι το μότο μου».

«Ναι, ναι», είπε η Άλις. «Συμφωνώ. Η αλήθεια όμως είναι ότι η μητέρα μου μας συντηρούσε μια ολόκληρη τετραετία». Κι έπειτα, υποχωρώντας: «Και γιατί να μη μας συντηρήσει δηλαδή; Μητέρα μου είναι». Αυτό το τελευταίο το είπε με σιγανή, τρεμάμενη, ολοφάνερα ζορισμένη φωνή.

«Μάλιστα», είπε η Πατ, κοιτάζοντάς την εξεταστικά, με ανανεωμένη περιέργεια. «Τη δική μου δεν έχει νόημα να τη ρωτήσω. Έχω να τη δω χρόνια».

«Εντάξει λοιπόν», είπε ο Μπερτ καθώς σηκωνόταν ξαφνικά από την καρέκλα του και στεκόταν απέναντι από την Πατ, ολόκληρος μια πρόκληση, με τα μαύρα μάτια του στυλωμένα πάνω της. «Ωστε τελικά δεν θα φύγεις;»

«Πρέπει να το συζητήσουμε, Μπερτ», του απάντησε βιαστικά και, πηγαίνοντας κοντά του, σήκωσε το κεφάλι και τον

κοίταξε. Εκείνος πέρασε το μπράτσο του γύρω από τους ώμους της και βγήκαν μαζί έξω.

Η Άλις επιθεώρησε το δωμάτιο. Επιδέξια. Ένα οικογενειακό καθιστικό – αυτό ήταν μια φορά κι έναν καιρό. Άνετο. Η μπογιά στους τοίχους δεν ήταν σε τόσο κακή κατάσταση, οι πολυθρόνες και ο καναπές εξακολουθούσαν κατά πάσα πιθανότητα να βρίσκονται στην αρχική τους θέση. Υπήρχε κι ένα τζάκι, που δεν το είχαν καν σοβατίσει.

«Θα ζητήσεις από τη μητέρα σου; Να μπει εγγυήτρια, ενωώς». Ο Τζάσπερ ακουγόταν σαν χαμένος. «Και ποιος θα πληρώσει για να συνεφέρουμε το μέρος;»

«Θα ρωτήσω τους άλλους αν μπορούν να συνεισφέρουν».

«Κι αν δεν το κάνουν;» είπε, έχοντας γνώση του πράγματος, έτοιμος να μοιραστεί μαζί της την πείρα του, σε μια ξεκάθαρα φιλική στιγμή.

«Κάποιοι δεν θα το κάνουν, αυτό το ξέρουμε», του απάντησε η Άλις. «Στο τέλος όμως θα τα καταφέρουμε. Πάντα δεν τα καταφέρνουμε στο τέλος;»

Η έκκληση όμως για τρυφερή συνοχή παραήταν σαφής και απροκάλυπτη, κι έτσι, αντιδρώντας σχεδόν αντανάκλαστικά, ο Τζάσπερ ξανάπεσε στην ασφαλή αγκαλιά της επίκρισης. «Και ποιος θα κάνει όλη αυτή τη δουλειά;»

Αυτό είπε και τώρα, όπως το έλεγε πάντα, εδώ και δεκατέσσερα, δεκαπέντε χρόνια.

Στο Μάντσεστερ, στο σπίτι που η Άλις μοιραζόταν με άλλους τέσσερις φοιτητές, εκείνη ήταν η μαμά του σπιτιού, αυτή που έκανε το μαγείρεμα και τα ψώνια και την καθαριότητα. Ήταν ένας ρόλος που λάτρευε. Αν και τελικά είχε καταφέρει να πάρει ένα πτυχίο της προκοπής, δεν επιχείρησε καν να ψάξει για δουλειά. Ήταν ακόμη στο σπίτι όταν έφτασε η επόμενη φουρνιά των φοιτητών και έμεινε για να τους φροντίσει. Εκεί την είχε

βρει ο Τζάσπερ, ερχόμενος ένα βράδυ να δειπνήσει μαζί τους. Δεν ήταν πια φοιτητής, είχε αποφοιτήσει με τα χίλια ζόρια και είχε αποτύχει να βρει δουλειά έπειτα από μερικές, όχι ιδιαίτερα εντατικές προσπάθειες. Άρχισε να διανυκτερεύει στο σπίτι, χωρίς επισήμως να μένει εκεί, αλλά ως «φιλοξενούμενος» της Άλις. Στο κάτω κάτω, η Άλις το δικαιούνταν – ήταν με τις δικές της προσπάθειες που το σπίτι είχε μετατραπεί από κατάληψη σε νόμιμη φοιτητική εστία. Και ο Τζάσπερ δεν έφυγε. Συνέχισε να ζει εκεί, εξαρτημένος από εκείνη, πράγμα που η Άλις γνώριζε ότι έκανε. Και άρχισε επίσης να την επικρίνει, λέγοντας ότι δεν ήταν παρά μια υπηρέτρια που σπαταλούσε τη ζωή της φροντίζοντας τους άλλους. Καθώς μετακόμιζαν από κατάληψη σε κατάληψη, από κοινόβιο σε κοινόβιο, αυτό το μοτίβο παρέμενε: εκείνη τον φρόντιζε κι εκείνος την κατηγορούσε ότι οι άλλοι την εκμεταλλεύονταν.

Στο σπίτι της μητέρας της της είχε πει το ίδιο. «Απλώς σ' εκμεταλλεύεται», της είχε δηλώσει. «Εσύ το μαγείρεμα, εσύ τα ψώνια, εσύ όλα. Γιατί το κάνεις;»

«Έχουμε μόνο τέσσερις μέρες», είπε τώρα η Άλις. «Δεν υπάρχει καθόλου χρόνος για χάσιμο. Θα βάλω αμέσως μπροστά». Δεν τον κοίταξε, παρά τον προσπέρασε με σταθερό βήμα και βγήκε στο χολ. Πήγε το σακίδιό της στο δωμάτιο που έπαιζε ντραμς ο Τζιμ. «Έχε τον νου σου, σε παρακαλώ, σύντροφε», του είπε. Εκείνος κατένευσε. «Αν πάρω άδεια από το Συμβούλιο να ζήσουμε εδώ, θα τσοντάρεις στα έξοδα;»

Τα χέρια του έπεσαν από τα τύμπανα. Το φιλικό, στρογγυλό πρόσωπό του έπεσε κι αυτό και ζάρωσε από στενοχώρια. «Αυτοί λένε ότι δεν μπορώ να μείνω εδώ».

«Γιατί δεν μπορείς;»

«Γαμώτο, δικιά μου, εγώ δεν έχω σχέση με τα πολιτικά. Εγώ θέλω απλώς να ζήσω». Συνέχισε, τώρα πραγματικά

απορημένος: «Ήρθα εδώ πρώτος. Πριν απ' όλους. Αυτό ήταν το σπίτι μου. Εγώ το βρήκα. Και τι έκανα μετά; Είπα σε όλους "ελάτε, παιδιά, ελάτε μέσα, εδώ είναι το Μέγαρο της Ελευθερίας"».

«Δεν είναι δίκαιο αυτό», είπε αμέσως η Άλις.

«Οχτώ μήνες ήμουν εδώ, οχτώ ολόκληρους μήνες, και οι μπάτσοι δεν είχαν πάρει μυρωδιά – κανένας απολύτως. Εγώ καθόμουν ήσυχος ήσυχος και κοιτάζα τη δουλειά μου, και ξαφνικά...» Τώρα έκλαιγε κανονικά. Λαμπερά δάκρυα χτυπούσαν στα μαύρα μάγουλά του κι έπεφταν αναπηδώντας στην γκρανκάσα. Τα σκούπισε με το πλάι της παλάμης του.

«Εσύ να κάτσεις εκεί που κάθεται», είπε η Άλις, «κι εγώ θα βάλω το θέμα σου στην ημερήσια διάταξη».

Βγαίνοντας από το σπίτι, η Άλις σκεφτόταν ότι όλους αυτούς τους κουβάδες με τις ακαθαρσίες εκεί πάνω πρέπει να τους είχε γεμίσει ο Τζιμ, ή, τέλος πάντων, σχεδόν όλους. Κι ύστερα σκέφτηκε ότι αν δεν κατουρούσε σύντομα, θα τα έκανε πάνω της... Ήξερε ότι θα στεκόταν αδύνατο να πείσει τον εαυτό της να πάει στο πάνω πάτωμα του σπιτιού και να χρησιμοποιήσει έναν από αυτούς τους κουβάδες. Έτσι, περπάτησε ως το μετρό, πήρε το τρένο, κατέβηκε σ' έναν σταθμό με αξιοπρεπείς τουαλέτες, έκανε την ανάγκη της, έπλυne το πρόσωπό της, χτένισε τα μαλλιά της, κι ύστερα πήρε έναν άλλο συρμό μέχρι τη στάση για το σπίτι της μητέρας της. Βγήκε έξω και στάθηκε στην ουρά μπροστά σε έναν τηλεφωνικό θάλαμο.

Τρεις ώρες αφότου είχε φύγει από το πατρικό της εκτοξεύοντας ύβρεις στη μητέρα της, ουρλιάζοντας και κατηγορώντας τη, σχηματίζε στο καντράν του τηλεφώνου τον αριθμό της.

Από την άλλη άκρη της γραμμής, η φωνή της. Ανέκφραστη. Ακούγοντάς την, η Άλις γέμισε τρυφερότητα και σκέφτηκε να τη ρωτήσει αν ήθελε να της φέρει τίποτα πηγαίνοντας στο σπίτι. Θα μπορούσε να κάνει εκείνη τα ψώνια της ημέρας.

«Γεια σου, μαμά, η Άλις είμαι».

Σιωπή.

«Η Άλις».

Παύση. Κι έπειτα η ίδια ανέκφραστη, άτονη φωνή: «Τι θέλεις;».

Η Άλις απάντησε με οδηγό την ανάγκη της να υπερπηδήσει εμπόδια για λογαριασμό άλλων. «Θέλω να σου μιλήσω, μαμά», είπε. «Είναι για ένα σπίτι. Θα μπορούσα να πείσω το Δημοτικό Συμβούλιο να μας αφήσει να μείνουμε εκεί σε καθεστώς ελεγχόμενης κατάληψης, ξέρεις, όπως στο Μάντσεστερ. Χρειαζόμαστε όμως κάποιον να εγγυηθεί για το ηλεκτρικό και το αέριο».

Από την άλλη άκρη της γραμμής, η Άλις άκουσε πρώτα ένα ακατάληπτο μουρμουρητό κι ύστερα ένα αγανακτισμένο: «Δεν το πιστεύω!».

«Κοίτα, μαμά, μόνο την υπογραφή σου θέλουμε. Θα σε πληρώσουμε για να τη βάλεις».

Σιωπή, ένας αναστεναγμός που θα μπορούσε να είναι και πιχτή ανάσα, κι ύστερα η γραμμή νέκρωσε.

Βράζοντας τώρα από θυμό, γνήσιο και καυτό, η Άλις σχημάτισε ξανά τον αριθμό της μητέρας της στο καντράν του τηλεφώνου. Για λίγο έμεινε ν' ακούει το σταθερό, επαναλαμβανόμενο κουδούνισμα, φέρνοντας στο μυαλό της την κουζίνα μέσα στην οποία αντηχούσε, τη μεγάλη, ζεστή κουζίνα, με τα ψηλά παράθυρα και τα αστραφτερά από καθαριότητα τζάμια (τα είχε καθαρίσει η ίδια με μεγάλη ευχαρίστηση την περασμένη εβδομάδα), και το μεγάλο, μακρύ τραπέζι όπου ήταν σίγουρη πως η μητέρα της καθόταν τώρα ακούγοντας το τηλέφωνο να χτυπάει. Έπειτα από τρία περίπου λεπτά, η μητέρα της σήκωσε εντέλει το ακουστικό. «Ξέρω ότι δεν έχει νόημα να το πω αυτό, Άλις», είπε, «αλλά θα το πω έτσι κι αλλιώς. Πρέπει να φύγω αποδώ. Το καταλαβαίνεις; Πρέπει να φύγω από αυτό

το σπίτι. Ο πατέρας σου δεν πληρώνει πια τους λογαριασμούς, κι εγώ δεν έχω την οικονομική δυνατότητα να τους καλύπτω. Δυσκολεύομαι πολύ να εξασφαλίζω ακόμα και τα αναγκαία. Καταλαβαίνεις τι σου λέω, Άλις;».

«Μα αφού έχεις τόσους πλούσιους φίλους!» Πάλι σιωπή, κι ύστερα η Άλις ξανάρχισε να μιλάει, αυτή τη φορά με τη μητρική, καλοσυνάτη, συμβουλευτική φωνή της. «Γιατί εσύ κι οι φίλοι σου να μην είστε σαν εμάς, μαμά; Εμείς μοιραζόμαστε ό,τι έχουμε. Βοηθάμε ο ένας τον άλλον όταν υπάρχει πρόβλημα. Δεν το βλέπεις ότι ο δικός σας κόσμος έχει τελειώσει; Η εποχή των πλούσιων εγωκεντρικών μεγαλοαστών έχει φτάσει στο τέλος της. Είστε όλοι σας καταδικασμένοι...»

«Δεν αμφιβάλλω ότι είμαστε», είπε η μητέρα της, και η Άλις ένιωσε ξανά ένα κύμα ατόφιας τρυφερότητας να την πλημμυρίζει, αφού η γνώριμη, καθησυχαστική νότα ειρωνείας στη φωνή της σήμανε την αποχώρηση εκείνης της τόσο τρομερής, τόσο ψυχρής κενότητας. «Κάποια στιγμή όμως πρέπει να καταλάβεις ότι ο πατέρας σου δεν έχει πλέον καμία πρόθεση να μοιράζεται τα βρόμικα λεφτά του με τον Τζάσπερ και το σινάφι του».

«Ε, τουλάχιστον καταλαβαίνει ότι είναι βρόμικα», είπε με ειλικρίνεια η Άλις.

Ένας αναστεναγμός. «Φύγε, Άλις, απλώς φύγε από τη ζωή μου. Δεν θέλω να σε βλέπω. Δεν θέλω να μαθαίνω νέα σου. Προσπάθησε να καταλάβεις ότι δεν μπορείς να λες σε κάποιον αυτά που είπες σ' εμένα σήμερα το πρωί κι ύστερα απλώς να εμφανίζεσαι ξανά, σαν να μην έχει συμβεί τίποτα, μ' ένα πλατύ χαμόγελο και με το χέρι ξανά απλωμένο».

Η γραμμή νέκρωσε.

Η Άλις στάθηκε στη θέση της κοκαλωμένη, παραζαλισμένη από το σοκ. Το κεφάλι της γύριζε σ' ένα καλειδοσκόπιο σκιάς και φωτός. «Μήπως να πάρουμε κι εμείς σειρά, αν τελειώσεις;»

είπε ο άνθρωπος που περίμενε πίσω της στην ουρά, προσπερνώντας την κι αρχίζοντας να τηλεφωνεί.

Η Άλις προχώρησε στο πεζοδρόμιο κι άρχισε να περιπλανιέται άσκοπα στην περίμετρο της περιφραγμένης πλέον με ψηλά φύλλα κυματιστής λαμαρίνας περιοχής, η οποία μέχρι πολύ πρόσφατα ήταν μια ολοζώντανη υπαίθρια αγορά, γεμάτη από ανθρώπους που αγόραζαν και πουλούσαν. Για ένα διάστημα το περασμένο καλοκαίρι, ερχόταν κι εκείνη εδώ, πουλώντας στην αρχή κέικ, μπισκότα και γλυκά, κι αργότερα ζεστή σούπα και σπιτικά σάντουιτς. Υγιεινή τροφή, φτιαγμένη με αλεύρι ολικής άλεσης και καστανή ζάχαρη και λαχανικά μεγαλωμένα χωρίς εντομοκτόνα, εδέσματα που μαγείρευε στην κουζίνα της μητέρας της. Μετά, οι άνθρωποι του δήμου έκλεισαν την αγορά για να υψώσουν στη θέση της ένα ακόμα απ' αυτά τα καταραμένα, τεράστια κτίριά τους, αυτά τα άχρηστα μεγαθήρια, ανεπιθύμητα από όλους εκτός από εκείνους που κέρδιζαν χτίζοντάς τα. Διαφθορά. Παντού διαφθορά και σαπίλα. Κλαίγοντας δυνατά και μονολογώντας, η Άλις τριγύρισε παραπατώντας έξω από τον τεράστιο μεταλλικό φράχτη, ίδιο μ' εκείνους των στρατοπέδων συγκέντρωσης, σκεπτόμενη ότι μόλις το περσινό καλοκαίρι...

Μια σειρήνα ακούστηκε από κάποιο εργοστάσιο εκεί κοντά, σημαίνοντας τη μεσημεριανή διακοπή... μία η ώρα. Μία, κι εκείνη δεν είχε κάνει ακόμη τίποτα... Ακίνητη πάνω στα μακριά, ρηχά σκαλιά που οδηγούσαν στη Δημόσια Βιβλιοθήκη, η Άλις σκούπισε το πρόσωπό της από τα δάκρυα και ανάγκασε τα μάτια της να πάψουν να είναι στραμμένα προς τα μέσα και να κοιτάξουν προς τα έξω. Ήταν μια ωραία μέρα. Ο ήλιος έλαμπε. Ο ουρανός ήταν γεμάτος από άσπρα γοργοπόδαρα σύννεφα, και το γαλάζιο του λαμπρό και γεμάτο υποσχέσεις.

Γύρισε στους τηλεφωνικούς θαλάμους έξω από τον σταθμό

του μετρό και τηλεφώνησε στο γραφείο του πατέρα της, στον προσωπικό του αριθμό.

Ο Σέντρικ Μέλινγκς απάντησε αμέσως.

«Η Άλις είμαι».

«Η απάντηση είναι όχι».

«Δεν ξέρεις τι θα έλεγα».

«Πες το».

«Θέλω να εγγυηθείς τα έξοδά μας για ρεύμα και αέριο σε μια κατάληψη».

«Όχι!»

Η Άλις έκλεισε το τηλέφωνο, με τον καυτό θυμό να έχει επιστρέψει. Η ενέργεια αυτού του θυμού την έσπρωξε χωρίς βραδυπορία στο πεζοδρόμιο κι ύστερα, εξίσου γρήγορα, στο μεγάλο κτίριο που βρισκόταν λίγο πιο μέσα από τον δρόμο. Ανέβηκε τρέχοντας τα εξωτερικά σκαλιά και χτύπησε ένα κουδούνι, κρατώντας το κουμπί πατημένο ώσπου μια γυναικεία φωνή, όχι αυτή που περίμενε η Άλις, ακούστηκε από το θυροτηλέφωνο: «¿Σί?»

«Ω, γαμώτο, γαμώτο, η υπηρέτρια!» είπε η Άλις φωναχτά. Κι ύστερα: «Πού είναι η Τερέζα;».

«Η κυρία είναι δουλειά».

«Άνοιξέ μου. Άνοιξέ μου να μπω».

Ακούστηκε ο χαρακτηριστικός βόμβος, η Άλις έσπρωξε την εξώπορτα με τόση φόρα που παραλίγο να πέσει στο χολ της εισόδου κι ύστερα ανέβηκε τους τέσσερις ορόφους τρέχοντας, βροντώντας τα πόδια της πάνω στην παχιά μοκέτα των σκαλιών, ώσπου έφτασε σε μια μισάνοιχτη πόρτα. Μια κοντή, στρουμπουλή γυναίκα με σκούρα επιδερμίδα στεκόταν εκεί περιμένοντάς την.

«Άσε με να μπω», είπε η Άλις, σπρώχνοντάς τη με δύναμη στην άκρη.

Η Ισπανίδα δεν μίλησε, παρά στάθηκε κοιτάζοντάς την, προσπαθώντας να βρει κάτι να της πει.

Η Άλις πήγε στο σαλόνι όπου τόσες και τόσες φορές είχε καθίσει με τη φίλη της την Τερέζα, φίλη της απ' όταν η Άλις γεννήθηκε, την καλή και όμορφη Τερέζα. Ήταν ένα ευρύχωρο, γαλήνιο, εύτακτο δωμάτιο, με μεγάλα παράθυρα, έξω από τα οποία απλώνονταν κήποι... Στάθηκε κοιτάζοντας γύρω της λαχανιασμένη. Θα κατεβάσω αυτούς τους πίνακες, σκεφτόταν, θα τους πουλήσω, θα πάρω όλ' αυτά τα γιαπωνέζικα αγαλματάκια - τι να κοστίζουν άραγε; Θα διαλύσω ολόκληρο το σπίτι...

Όρμησε στο τηλέφωνο και κάλεσε το γραφείο της Τερέζα, η γραμματέας όμως της είπε ότι ήταν σε σύσκεψη.

«Φέρ' τη μου», διέταξε. «Βγάλ' την από τη σύσκεψη και φέρ' τη μου στο τηλέφωνο. Είναι επείγον. Πες της ότι τη θέλει η Άλις».

Δεν είχε καμία αμφιβολία ότι η Τερέζα θα ερχόταν, όπως και ήρθε.

«Τι έχεις, Άλις, τι συμβαίνει, τι έγινε;»

«Θέλω να μπεις εγγυήτρια για τους λογαριασμούς του ηλεκτρικού και του φυσικού αερίου σε ένα σπίτι. Μια κατάληψη. Όχι, όχι, δεν θα χρειαστεί να πληρώσεις, δεν υπάρχει τέτοια περίπτωση, οι λογαριασμοί θα τακτοποιούνται, μόνο την υπογραφή σου να βάλεις».

«Άλις, μ' έβγαλες από σύσκεψη».

«Χέστηκα για την κωλοσύσκεψή σου. Θέλω να εγγυηθείς για το ρεύμα και το φυσικό αέριο του σπιτιού μας».

«Του δικού σου και του Τζάσπερ;»

«Ναι. Και άλλων».

«Λυπάμαι, καλή μου, αλλά όχι».

«Τι πρόβλημα έχεις με τον Τζάσπερ; Γιατί τον βλέπεις έτσι; Γιατί; Μια χαρά άνθρωπος είναι, σαν εσένα».